www.nfunorge.org
E-post: post@nfunorge.org
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
Bankgiro: 8200 01 93417
Org.nr: NO 943 260 672 mva

Norsk Forbund for Utviklingshemmede

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep

0030 OSLO

Oslo 1. november 2007
839/719/heek

Saksbehandler: Juridisk rådgiver Hedvig Ekberg

Norsk Forbund for Utviklingshemmedes (NFU) høringssvar vedrørende sterkere rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse (bpa).

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) er positive til forslaget om å styrke rettighetsfestingen av brukerstyrt personlig assistanse (bpa). Erfaring viser at tjenestemottakere som har tjenestene organisert som brukerstyrt personlig assistanse er meget fornøyd med ordningen.

Defineringen av begrepet brukerstyrt personlig assistanse har tidligere medført at mennesker med utviklingshemning er blitt utestengt fra ordningen. Rundskriv I-15/2005 endret på denne praksisen. Mennesker med utviklingshemning skal nå på linje med andre kunne få brukerstyrt personlig assistanse. Som utgangspunkt er vi noe skeptisk til dette begrepet, men ser departementets argumenter for å beholde brukerstyrt personlig assistanse. Vi vil derfor støtte departementets forslag om å beholde det samme begrepet, men med forutsetning om at det klart kommer frem i forarbeider og andre dokumenter at ordningen også skal omfatte personer som ikke selv kan være arbeidsledere.

NFU er enig med departementet i at det ikke bør lages en egen rettighetslov om bpa.

Departementet går inn for at det i lovteksten skal settes som et vilkår at hjelpebehovet skal være omfattende. Vi er prinsipielt i mot et slikt vilkår. Et slikt vilkår vil medføre at mange mennesker med utviklingshemning ikke vil oppfylle vilkåret for å få bpa. Dette vil berøre mange mennesker som er spesielt avhengig av kontinuitet, stabilitet, forutsigbarhet og ikke minst fleksibilitet. For mennesker med utviklingshemning er dette forutsetninger som må ligge til grunn for at en skal kunne anse tjenestene for å være forsvarlige. Slik situasjonen er i dag er et ordinært tjenestetilbud fra kommunen langt fra å oppfylle kravet og ønsket om kontinuitet, stabilitet, forutsigbarhet og fleksibilitet.

Som en følge av å ha med vilkåret om at et omfattende tjenestebehov skal være oppfylt gis det en henvisning til et omfang på 20 timer. NFU tror dette kan ha flere negative virkninger. For det første så vil kommunen holde seg helt til 20 timer. Det vil bli lite rom for fleksibilitet. For det andre ser vi faren ved at personer som reelt har et hjelpebehov på litt over 20 timer vil, av kommunen, bli vurdert til å ha et hjelpebehov på under 20 timer. Det vil også kunne tvinge brukeren til å søke om mer enn det som er nødvendig. Erfaring viser at også de som har et hjelpebehov på under 20 timer profiterer stort på en bpa ordning.

Som tidligere nevnt mener NFU at det er riktig at mennesker med kognitiv funksjonssvikt, herunder mennesker med utviklingshemning, og familier med barn med nedsatt funksjonsevne også skal ha rett til å få tjenestene organisert som bpa. NFU støtter også departementets forslag om at det heller ikke skal settes en øvre aldersgrense for å få bpa.

Mennesker med utviklingshemning er dessverre ikke omfattet av ordning med funksjonsassistent, men NFU ønsker til tross for dette å knytte noen kommentarer til problemstillingen. NFU mener det er viktig å se den personlig assistent og funksjonsassistent i sammenheng. Det vil medføre en større fleksibilitet hvis en og samme person kan inneha begge funksjonene, når dette er ønskelig for brukeren og assistenten. Dette vil også være tilfellet i forhold til andre tjenester, som for eksempel støttekontakt. Slik vi ser det bør alle tjenestene sees i sammenheng og organiseringen må ha for øyet det resultat som er til det beste for den enkelte. Åpnes det opp for å gi en assistent flere funksjoner vil dette kunne bidra til at det blir lettere å rekruttere personer til jobbene.

NFU kan i utgangspunktet være enig med departementet i at den enkelte selv skal få velge arbeidsgiver modell. Men NFU mener det bør være restriksjoner på hvem som får være arbeidsgiver. NFU ønsker ikke at det skal åpnes for kommersielle krefter. Departementet legger til grunn at det ikke finnes erfaringer å bygge på i forhold til om kostnadene per time vil bli høyere eller lavere ved å åpne for kommersielle private aktører. Alle erfaringer fra Sverige viser at dette får negative følger for den enkelte som skal ha personlig assistent. Kostnaden for en time med assistent har i visse tilfeller kommet på 800-900,- kr. Dette har medført at den enkelte har fått redusert sitt antall timer med assistent. NFU mener dette er meget viktige erfaringer som en ikke kan se bort fra når reglene skal gjennomgås. I forhold til ideelle organisasjoner som baserer seg på ikke profitt, som for eksempel ULOBA, så bør det kunne åpnes også for andre aktører, enn de som i dag finnes.

Et viktig aspekt ved bpa er nettopp egen mulighet for å kunne påvirke i forhold til den/de som skal yte bistand. Det er ofte i personrettede situasjoner den enkelte har behov for bistand. Det er derfor viktig at det er en god relasjon mellom den enkelte o assistenten. Finnes det ingen gjensidig respekt og tillit vil det være vanskelig å få til en god bpa. NFU opplever ofte telefoner fra pårørende som forteller om dårlig kjemi mellom enkelte ansatte og tjeneste mottaker. Dette kan i mange tilfeller føre til mistrivsel og dermed uønsket atferd og reduksjon av ferdigheter. Selv om den enkelte gis rett til å være med på ansettelsen er det viktig at kommunen fortsetter å ha sitt ansvar. Blant annet er det viktig når kommunen skal være arbeidsgiver at de ser sitt ansvar i forhold til å skaffe vikarer.

NFU ser at det er viktig å styrke kompetanse på bpa. Forslaget i høringen går ut på å overlate til fylkesmennene å være pådrivere, drive veiledning og bistå med opplæringstiltak osv ovenfor kommunene. NFU mener det er viktig og riktig at fylkesmennene får et definitivt ansvar for dette. Det har vært gode erfaringer med fylkesmennenes deltagelse i opplæringsprogrammet i TAKT, se rapport av 01.07.2007.

NFU får ofte henvendelser vedrørende avslag på søknad om bpa. Nesten uten unntak bor de som får avslag i samlokaliserte boliger. Vi tolker dette som et resultat av kommunenes stadig økende vilje til å organisere bistanden som en gruppetjeneste og ikke individuelle tjenester. På grunnlag av dette ønsker vi at det i rundskriv eller lignende kommer frem at bolig form ikke skal være avgjørende for om bpa innvilges eller ikke.

Selv om NFU er meget positive til bpa og ønsker en sterkere rettighetsfestning av ordningen, mener vi det er viktig at det fortsatt blir fokus også på andre tjenesteformer etter sosialtjenesteloven. Det må fortsatt arbeides for at de som ikke kan få eller ikke ønsker bpa får et godt tjenestetilbud.

Med vennlig hilsen

Helene Holand
Forbundsleder

Vibeke Seim-Haugen
Generalsekretær